Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 27. februára 2014 [1]

Vec C-531/12 P

Commune de Millau
a Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron (SEMEA)
proti

Európskej komisii

„Arbitrážna doložka — Zmluva o poskytnutí subvencie na opatrenie na regionálny rozvoj — Vymáhanie súm vyplatených bez právneho dôvodu — Premlčanie — Možnosť odvolávať sa na arbitrážnu doložku — Ustanovenie zmluvy v prospech tretej osoby“

I – Úvod

1. V tomto odvolacom konaní Súdny dvor bude musieť zaujať postoj k sčasti špecifickým a sčasti aj k zásadným otázkam.

2. Odvolanie je po prvé dôvodom preskúmať, či a za akých podmienok môže odvolanie, ktoré bolo spočiatku podané bez plnomocenstva, so zreteľom na nový Rokovací poriadok Súdneho dvora, ktorý nadobudol účinnosť 1. novembra 2012, vyvolať právne účinky, keď sa plnomocenstvo predloží dodatočne v priebehu konania.

3. Po druhé vzniká otázka, či a za akých podmienok sa na tretie osoby, ktoré nie sú jednou zo zmluvných strán, môže vzťahovať arbitrážna doložka podľa článku 272 ZFEÚ tak, že súdy Únie majú právomoc rozhodovať aj v konaní proti týmto tretím osobám.

4. Po tretie treba zistiť, či a za akých podmienok môže Súdny dvor preskúmať uplatnenie vnútroštátneho práva, ktoré Všeobecný súd na základe príslušnej voľby právnej príslušnosti účastníkmi konania uplatnil v prvostupňovom konaní. [2]

5. Po štvrté vzniká otázka, či z práva Únie, predovšetkým zo základného práva na riadnu správu vecí verejných, možno odvodiť zásadu, podľa ktorej môže byť vylúčené vymáhanie platieb v prípade, že hoci príslušné nároky eventuálne ešte nie sú premlčané, oprávnený orgán Únie bezodkladne nevymáhal zaplatenie týchto neuhradených pohľadávok.

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Na túto otázku som vo svojich návrhoch, ktoré som predniesla 27. januára 2011 vo veci Edwin/ÚHVT (rozsudok z 5. júla 2011, C-263/09 P, Zb. s. I-5853, body 84 až 86), neodpovedala, pretože nebola relevantná pre rozhodnutie.

II – Právny rámec

A – *Primárne právo*

6. Článok 41 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie upravuje „Právo na dobrú správu vecí verejných“ a stanovuje:

„Každý má právo, aby inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie vybavovali jeho záležitosti nestranne, spravodlivo a v primeranej lehote.“

7. Článok 256 ods. 1 druhý pododsek ZFEÚ stanovuje:

„Proti rozhodnutiam vydaným Všeobecným súdom podľa tohto odseku sa možno odvolať na Súdny dvor len v právnych otázkach za podmienok a v rámci obmedzení ustanovených v štatúte.“

8. Článok 272 ZFEÚ znie:

„Súdny dvor Európskej únie má právomoc rozhodovať na základe arbitrážnej doložky pripojenej k verejnoprávnej alebo súkromnoprávnej zmluve uzavretej Úniou alebo v mene Únie[3].“

9. Článok 58 ods. 1 Štatútu Súdneho dvora znie:

„Odvolanie na Súdny dvor sa obmedzuje len na právne otázky. Môže sa zakladať na dôvodoch nedostatku právomoci Všeobecného súdu, porušenia procesných pravidiel pred Všeobecným súdom, ktoré sa nepriaznivo dotýka záujmov odvolávajúceho sa, ako aj na porušení práva Únie Všeobecným súdom.“

B – *Rokovací poriadok Súdneho dvora*

10. Článok 119 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora stanovuje:

„…

2. Splnomocnení zástupcovia a advokáti sú povinní do kancelárie uložiť úradný doklad alebo plnomocenstvo udelené účastníkom konania, ktorého zastupujú.

…

4. Ak tieto listiny nie sú uložené, tajomník určí dotknutému účastníkovi konania primeranú lehotu na ich predloženie. Ak k predloženiu požadovaných listín nedôjde v určenej lehote, Súdny dvor po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodne, či má nesplnenie tejto formálnej náležitosti za následok neprípustnosť žaloby alebo vyjadrenia.“

11. Článok 168 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora stanovuje:

„…

2. Články 119, 121 a článok 122 ods. 1 tohto poriadku sa použijú primerane na odvolanie.

…

3 — V ustanovení článku 238 ES a v článku 181 Zmluvy o EHS, ktorý bol relevantný v čase uzatvorenia zmluvy, sa hovorí o „Spoločenstve“.

4. Ak odvolanie nie je v súlade s odsekmi 1 až 3 tohto článku, tajomník určí odvolateľovi primeranú lehotu na odstránenie vád odvolania. Ak v určenej lehote nedôjde k odstráneniu vád odvolania, Súdny dvor po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodne, či má nesplnenie tejto formálnej náležitosti za následok neprípustnosť odvolania.“

C – *Rokovací poriadok Všeobecného súdu*

12. Článok 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu stanovuje:

„K návrhu podanému na základe arbitrážnej doložky obsiahnutej v súkromnoprávnej alebo verejnoprávnej zmluve uzatvorenej Úniou alebo v jej mene podľa článku 272 ZFEÚ sa priloží kópia zmluvy, ktorá obsahuje túto doložku.“

III – Okolnosti predchádzajúce sporu

13. Európske hospodárske spoločenstvo zastúpené Komisiou Európskych spoločenstiev uzatvorilo so spoločnosťou Société d'économie mixte d'équipement de l'Aveyron (ďalej len „SEMEA“), v ktorej má Commune de Millau (Francúzsko) 50 %-ný podiel na kapitále, v júli 1990 zmluvu o poskytnutí subvencie na uskutočnenie projektu regionálneho rozvoja. Podľa dojednaní medzi zmluvnými stranami zmluva o poskytnutí subvencie jednak podlieha francúzskemu právu a jednak Súdny dvor má výlučnú právomoc rozhodnúť „vo všetkých sporoch medzi zmluvnými stranami, ktoré sa týkajú zmluvy a ktoré nebolo možné vyriešiť mimosúdne“.

14. Ďalšie uskutočnenie rozvojového projektu po dohode s Komisiou však neprevzala SEMEA, ale združenie založené na účely uskutočnenia projektu. Toto združenie sa však nestalo zmluvnou stranou zmluvy o poskytnutí subvencie, a tak SEMEA naďalej ostala zmluvným partnerom Spoločenstva.

15. Po tom, ako sa zistilo, že došlo k vyplateniu privysokých súm zo strany Spoločenstva, Komisia v roku 1993 žiadala od spoločnosti SEMEA vrátiť sumu vo výške 41 012 ECU (ďalej len „sporná pohľadávka“). Napriek tomu, že SEMEA tejto výzve o zaplatenie nevyhovela, Komisia jej spočiatku neposlala žiadne ďalšie upomienky.

16. Až v roku 2005, teda približne o dvanásť rokov neskôr, obnovila Komisia svoju žiadosť o zaplatenie. SEMEA upozornila Komisiu na to, že sa spoločnosť medzičasom nachádza v likvidácii. SEMEA okrem toho uviedla, že ju združenie poverené uskutočnením subvencovaného projektu ubezpečilo, že sa Komisia vzdala spornej pohľadávky, ktorá je navyše už premlčaná. Komisia poprela akékoľvek zrieknutie sa spornej pohľadávky. Napriek ďalšej niekoľkoročnej výmene písomností a upomienok neposkytla SEMEA žiadne platby. Vo februári 2008 ju Komisia poslednýkrát vyzvala na zaplatenie.

17. Dňa 21. novembra 2008 vzalo mimoriadne valné zhromaždenie spoločnosti SEMEA na vedomie rozhodnutie, ktoré prijala Commune de Millau, jej hlavná akcionárka, prevziať všetok majetok a záväzky spoločnosti, a rozhodlo zaplatiť Commune de Millau 82 719,76 eura, čo je disponibilná hotovosť spoločnosti SEMEA. V správe o likvidácii predloženej likvidátorom je sporná pohľadávka uvedená.

18. Dňa 9. decembra 2008 ukončil likvidátor spoločnosti SEMEA likvidáciu spoločnosti a podal návrh na výmaz tejto spoločnosti z obchodného registra. Obecné zastupiteľstvo Commune de Millau potvrdilo 18. decembra 2008 prevzatie majetku spoločnosti SEMEA. V pasívach spoločnosti bola okrem iného uvedená sporná pohľadávka Komisie spojená s odkazom na to, že sa SEMEA v tejto súvislosti odvolávala na premlčanie a že sa veriteľka ďalej nedomáhala zaplatenia svojej pohľadávky. O súhlas Komisie s týmto postupom sa nikdy nežiadalo.

IV – Napadnutý rozsudok

19. Aby bolo možné napriek výmazu spoločnosti SEMEA z obchodného registra na súde uplatniť spornú pohľadávku, Komisia podala na Tribunal de commerce Rodez (Francúzsko) návrh na ustanovenie *ad hoc* splnomocnenca ako zástupcu spoločnosti.

20. Po vyhovení tomuto návrhu podala Komisia vo svojom mene na Všeobecný súd jednak v apríli 2010 žalobu proti spoločnosti SEMEA (vec T-168/10) a jednak v decembri 2010 žalobu proti Commune de Millau (vec T-572/10), ktorá podľa názoru Komisie spoločne a nerozdielne ručí za spornú pohľadávku, pretože obec prevzala záväzky spoločnosti SEMEA. Obe konania sa z dôvodu ich súvislostí spojili na spoločné rozhodnutie.

21. Žalované vzniesli námietku premlčania. Žalovaná obec navyše okrem toho tvrdila nedostatok právomoci Všeobecného súdu a na odôvodnenie uviedla, že sa na ňu nevzťahuje ustanovenie uvedené v zmluve o poskytnutí subvencie, z ktorého vyplýva príslušnosť súdov Únie. Žalované pre prípad, že by sa vyhovelo žiadosti Komisie o zaplatenie v súvislosti so spornou pohľadávkou, podali subsidiárne vzájomnú žalobu, ktorú založili na článku 340 ZFEÚ a článku 41 Charty základných práv. Komisia tým, že príliš dlho čakala s vymáhaním spornej pohľadávky, porušila svoju povinnosť riadnej správy vecí verejných a zásadu právnej istoty, z čoho žalovaným proti Komisii vyplýva nárok na náhradu škody, ktorá vo svojej výške zodpovedá sume, ktorú požaduje Komisia, čím v konečnom dôsledku zaniká platobná povinnosť žalovaných.

22. Všeobecný sú žalobám Komisie rozsudkom z 19. septembra 2012 v zásade vyhovel a zamietol vzájomné žaloby žalovaných. SEMEA a Commune de Millau boli zaviazané, aby Komisii spoločne a nerozdielne zaplatili sumu 41 012 eur zvýšenú o úroky z omeškania.

23. Právomoc Všeobecného súdu bola, pokiaľ ide o obec, potvrdená s odôvodnením, že „na Commune de Millau sa v dôsledku zmluvy v prospech tretej osoby uzatvorenej so spoločnosťou SEMEA vzťahuje arbitrážna doložka v prospech Únie“ [4]. Zo všeobecných zásad zmluvného práva vyplýva, že „existenciu… zmluvy v prospech tretej osoby… možno odvodiť aj z účelu zmluvy alebo z okolností prípadu“ [5]. Obec mala v úmysle „so znalosťou všetkých okolností“ [6] – a bez výhrad voči arbitrážnej doložke v zmluve o poskytnutí subvencie – ručiť za všetky záväzky spoločnosti SEMEA, a teda podlieha arbitrážnej doložke uvedenej v zmluve o poskytnutí subvencie.

V – Odvolanie

24. Advokátska kancelária, ktorá v konaní pred Všeobecným súdom zastupovala spoločnosť SEMEA a Commune de Millau, podala v novembri 2012 odvolanie na Súdny dvor, ktorým v mene žalovaných v prvostupňovom konaní v podstate navrhuje zrušiť napadnutý rozsudok a subsidiárne naďalej trvá na prvostupňovej vzájomnej žalobe.

25. K odvolaniu z 19. novembra 2012 bol priložený rozsiahly zväzok príloh. Obsahuje okrem iného plnomocenstvo na podanie odvolania, ktoré vydala Commune de Millau, a list *ad hoc* splnomocnenca spoločnosti SEMEA, ktorým bol Maître B, ustanoveného na účely prvostupňového konania, adresovaný jednému z uvedených advokátov. Tento list je z 15. novembra 2012. Hoci Maître B. v ňom súhlasí s podaním odvolania proti rozsudku prvostupňového súdu, zároveň priznáva, že jeho funkcia *ad hoc* splnomocnenca spoločnosti SEMEA skončila v auguste 2012.

4 — Bod 132 napadnutého rozsudku.

5 — Bod 138 napadnutého rozsudku.

6 — Bod 139 napadnutého rozsudku.

26. Vzhľadom na túto časovú diskrepanciu kancelária Súdneho dvora v októbri 2013 vyzvala uvedenú advokátsku kanceláriu, aby predložila plnomocenstvo týkajúce sa spoločnosti SEMEA pre odvolacie konanie. Advokátska kancelária v stanovenej lehote v novembri 2013 predložila uznesenie, ktoré 5. novembra 2013 vydal Tribunal de Commerce Rodez, z ktorého vyplýva, že Maître B. bol na účely prebiehajúceho odvolacieho konania na návrh uvedených advokátov z 29. októbra 2013 ustanovený ako *ad hoc* splnomocnenec spoločnosti SEMEA na šesť mesiacov.

27. Odvolateľky proti rozsudku Všeobecného súdu uvádzajú štyri odvolacie dôvody.

28. Commune de Millau po prvé uvádza, že súdy Únie nemajú právomoc rozhodovať o žalobnom návrhu týkajúcom sa obce. Podľa francúzskeho verejného práva nemožno pre právnickú osobu dojednať arbitrážnu doložku formou ustanovenia zmluvy v prospech tretej osoby. Nijaká dohoda v tomto zmysle ani neexistuje.

29. SEMEA po druhé uvádza, že v dôsledku prevodu svojho majetku v rámci likvidácie na obec, ktorá je platobne schopnou právnickou osobou verejného práva, sa oslobodila od svojich záväzkov.

30. Odvolateľky po tretie tvrdia, že Všeobecný súd právne nesprávne uplatnil francúzske ustanovenia týkajúce sa premlčania.

31. Odvolateľky po štvrté Všeobecnému súdu vytýkajú, že nezohľadnil skutočnosť, že dvanásťročná nečinnosť Komisie je v rozpore s článkom 41 Charty základných práv Európskej únie. Odvolateľky z toho dôvodu nemohli včas prijať opatrenia, aby vyhoveli požiadavke Komisie. Výška požadovaných úrokov z omeškania súvisí s tým, že Komisia spornú pohľadávku nevymáhala bezodkladne, takže existuje príčinná súvislosť medzi uplatňovanou škodou a správaním Komisie.

VI – Preskúmanie odvolania

32. V rámci odvolacieho konania sa vynárajú procesnoprávne a hmotnoprávne otázky. Pokiaľ ide o spoločnosť SEMEA, je na úvod otázne, či odvolanie v mene spoločnosti bolo účinne podané. Túto otázku treba preskúmať ako prvú (časť A). Ďalej sa treba zaoberať otázkou, ktorá bola uplatňovaná v rámci prvého odvolacieho dôvodu, či mali súdy Únie vôbec právomoc rozhodovať predovšetkým o žalobe podanej Komisiou proti Commune de Millau (časť B). V nadväznosti na to, pokiaľ je to relevantné, treba preskúmať hmotnoprávne odvolacie dôvody (časti C a D). V ich prípade vzniká najprv otázka, či a v akom rozsahu vôbec môže Súdny dvor v rámci odvolania preskúmať uplatnenie vnútroštátneho práva Všeobecným súdom.

A – *Riadne podané odvolanie spoločnosti SEMEA?*

33. Na základe spisu treba vychádzať z toho, že advokáti zastupujúci spoločnosť SEMEA nemali riadne plnomocenstvo na zastupovanie, keď v novembri 2012 podali odvolanie. Funkcia *ad hoc* splnomocnenca spoločnosti SEMEA totiž skončila už v auguste 2012, takže jeho súhlas z novembra 2012 s podaním odvolania nie je „plnomocenstvom“ v zmysle článku 119 v spojení s článkom 168 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Advokáti teda spočiatku konali – pravdepodobne bez toho, aby si toho boli vedomí, – ako procesní zástupcovia bez plnomocenstva.[7]

7 — Skutočnosť, že podľa vnútroštátneho francúzskeho práva možno advokáta aj bez konkrétneho preukázania plnomocenstva považovať za dostatočne splnomocneného na zastupovanie (*mandat ad litem*), je v konaní pred súdmi Únie irelevantná.

34. Po tom, ako kancelária Súdneho dvora približne jeden rok po podaní odvolania vytýkala túto vadu spočívajúcu v chýbajúcom plnomocenstve, podali uvedení advokáti na príslušný obchodný súd návrh na ustanovenie *ad hoc* splnomocnenca na účely odvolacieho konania. Ustanovený bol Maître B., ktorý sa už v novembri 2012 bez toho, aby mal na to oprávnenie, vyslovil v prospech podania odvolania v mene spoločnosti SEMEA.

35. Vzhľadom na tieto skutočnosti treba preskúmať, či možno vychádzať z toho, že odvolanie za spoločnosť SEMEA bolo podané účinne.

36. Článok 119 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ktorý sa podľa článku 168 rokovacieho poriadku primerane použije aj na odvolacie konanie [8], podľa svojho znenia najprv upravuje prípad nepredloženia osvedčenia o plnomocenstve. Článok 119 ods. 4 rokovacieho poriadku totiž uvádza neuložené „listiny“ bez toho, aby sa vyjadril k vadám spočívajúcim v chýbajúcom plnomocenstve, pričom tieto vady sú hmotnoprávnej povahy. Toto ustanovenie sa teda v kontexte odvolacieho konania v prvom rade týka situácie, keď advokát pri podaní odvolania síce od mandanta mal plnomocenstvo podať odvolanie, ale k podaniu nepriložil príslušné osvedčenie. Podľa článku 168 ods. 4 rokovacieho poriadku možno toto osvedčenie predložiť dodatočne v lehote stanovenej kanceláriou Súdneho dvora, ak sa tak nestane, Súdny dvor rozhodne, „či má nesplnenie tejto formálnej náležitosti za následok neprípustnosť žaloby…“.

37. Z rokovacieho poriadku priamo nevyplýva, aké právne účinky majú nastať, ak sa Súdnemu dvoru nepredložila nielen listina o plnomocenstve, ale navyše v čase podania odvolania advokáti skutočne nemali plnomocenstvo. Rovnako znenie ustanovení neponúka odpoveď na otázku, či dotknutý účastník konania môže dodatočne schváliť odvolanie podané bez plnomocenstva a či týmto spôsobom možno retroaktívne odstrániť vadu spočívajúcu v chýbajúcom plnomocenstve, pričom táto vada je hmotnoprávnej povahy. Presne o to však v prejednávanej veci ide.

38. Zdá sa, že na prvý pohľad presvedčivé argumenty nasvedčujú tomu, že v prípade podania odvolania bez plnomocenstva treba vychádzať z neodstrániteľnej vady. Súdny dvor totiž opakovane konštatoval, že podmienky prípustnosti musia byť v zásade splnené v okamihu, keď sa vec predloží Súdnemu dvoru. [9]

39. Hoci Súdny dvor v prípade viacerých žalobcov považoval za dostatočné, keď v okamihu podania žaloby iba jeden zo žalobcov bol oprávnený podať žalobu [10], odôvodnil to v podstate argumentmi procesnej ekonómie [11]. Tie však nemožno uplatniť vo veci SEMEA. Na jednej strane v prejednávanej veci nie sú odvolacie dôvody oboch odvolateliek totožné, čím by úvahy o procesnej ekonómii nasvedčovali skôr tomu, aby sa pri preukázanej neprípustnosti odvolania spoločnosti SEMEA odstúpilo od jeho preskúmania. Na druhej strane odvolanie podané bez plnomocenstva je zaťažené neporovnateľne závažnejšou vadou, než len chýbajúcou aktívnou legitimáciou. Účastník konania bez aktívnej legitimácie totiž svojho zástupcu aspoň účinne poveril, aby zaň podal opravný prostriedok, pričom v prípade jeho zamietnutia by musel znášať z toho vyplývajúce trovy konania. Tento právny následok je ťažko uplatniteľný na prípad chýbajúceho plnomocenstva, práve naopak: ak zástupca bez plnomocenstva svojvoľným konaním podá opravný prostriedok, nemôžu prípadné trovy konania

8 — Situácia je iná v Rokovacom poriadku Súdneho dvora platnom do konca októbra 2012. V tejto súvislosti pozri jeho článok 38 ods. 5 písm. b), ktorý nie je podľa rozsudku Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, Metsä-Serla a i./Komisia (C-294/98 P, Zb. s. I-10065, bod 15), uplatniteľný na odvolacie konanie.

9 — Rozsudky Súdneho dvora z 19. októbra 1995, Rendo a i./Komisia (C-19/93 P, Zb. s. I-3319), z 9. júna 2011, Comitato „Venezia vuole vivere“ a i./Komisia (C-71/09 P, C-73/09 P a C-76/09 P, Zb. s. I-4727, body 31 a 36 až 40), a z 24. októbra 2013, Deutsche Post/Komisia (C-77/12 P, bod 65); článok 119 ods. 4 rokovacieho poriadku má v tejto súvislosti povahu ustanovenia o výnimke.

10 — Rozsudok Súdneho dvora z 24. marca 1993, CIRFS a i./Komisia (C-313/90, Zb. s. I-1125, bod 31).

11 — Rozsudok Comitato „Venezia vuole vivere“ a i./Komisia (už citovaný v poznámke pod čiarou 9) v tejto súvislosti v bode 38 konštatuje: „Táto judikatúra vychádza z úvahy, že v takej situácii je potrebné v každom prípade preskúmať dôvodnosť žaloby, takže otázka, či všetci žalobcovia sú aktívne legitimovaní, je irelevantná.“

zaťažiť údajného navrhovateľa opravného prostriedku, ale nanajvýš osobu konajúcu ako *falsus procurator*. Okrem toho by bolo nezmyselné začať preskúmanie dôvodnosti opravného prostriedku, ktorého podanie nemožno pripísať údajnému účastníkovi konania z dôvodu chýbajúceho plnomocenstva.

40. V judikatúre Súdneho dvora sa však nachádzajú aj náznaky, z ktorých možno vyvodiť, že článok 119 ods. 4 a článok 168 ods. 4 rokovacieho poriadku – za predpokladu extenzívneho chápania jeho znenia – by sa mohol uplatniť nielen na predloženie chýbajúcich osvedčení, ale aj na odstránenie vady spočívajúcej v chýbajúcom plnomocenstve, pričom táto vada je hmotnoprávnej povahy.

41. Súdny dvor tak v jednom prípade, v ktorom existovali pochybnosti o platnom plnomocenstve advokáta zastupujúceho účastníka konania, považoval za postačujúce, že príslušná strana po podaní žaloby potvrdila sporné oprávnenie na zastupovanie.[12] Súdny dvor nenamietal voči skutočnosti, že príslušná listina bola vyhotovená až po podaní žaloby. Generálny advokát Darmon v súvislosti s ustanovením rokovacieho poriadku, ktoré bolo v tom čase platné a predchádzalo článku 119 ods. 4 rokovacieho poriadku, poukázal na to, že „[by išlo] o prehnaný formalizmus umožniť uplatnenie tohto ustanovenia iba v prípade, ak by sa po podaní žaloby predložil dokument, ktorý pochádza z obdobia pred podaním žaloby“[13].

42. V súlade s tým by sa článok 119 ods. 4 a článok 168 ods. 4 rokovacieho poriadku mohli chápať tak, že ustanovenia upravujú nielen dodatočné predloženie osvedčenia o plnomocenstve, ktoré chýbalo pri podaní odvolania, ale navyše umožňujú aj odstránenie vady spočívajúcej v chýbajúcom plnomocenstve – napríklad dodatočným „potvrdením“ podania odvolania.

43. Takýto extenzívny výklad zahŕňajúci vady hmotnoprávnej povahy vedie k primeraným výsledkom. Na jednej strane podrobuje odstránenie vád spočívajúcich v chýbajúcom plnomocenstve bez ohľadu na to, či sú dôkaznoprávnej alebo hmotnoprávnej povahy, jednotnej koncepcii úpravy, čím zabraňuje prípadným problémom pri vzájomnom vymedzení a zaručuje jednotné zaobchádzanie s touto tematikou v rámci celej Únie, ktoré je zbavené vnútroštátnych predpojatostí. Na druhej strane tým, že Súdny dvor zostáva pánom konania a prostredníctvom stanovenia primeraných lehôt môže prispieť k rýchlemu vyriešeniu prípadných pochybností, ostávajú záujmy právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti dostatočne chránené.

44. V prípade odvolania podaného za spoločnosť SEMEA ustanovil orgán, ktorý je, pokiaľ ide o regulárnosť plnomocenstva, v konečnom dôsledku rozhodujúci, teda obchodný súd, na základe príslušnej výzvy po podaní odvolania *ad hoc* splnomocnenca pre spoločnosť SEMEA. Tento splnomocnenec bol ustanovený, podobne ako k „potvrdeniu“ vo veci uvedenej v bode 41 vyššie, s cieľom umožniť spoločnosti SEMEA pokračovať v prebiehajúcom odvolacom konaní. Týmto spôsobom možno spoločnosti SEMEA pripísať podanie odvolania advokátmi, a to predovšetkým z dôvodu, že v prípade uvedeného *ad hoc* splnomocnenca ide o tú istú osobu, ktorá približne rok predtým už advokátom schválila podanie odvolania v mene spoločnosti SEMEA. Vzhľadom na to, že ustanovenie Maître B. *ad hoc* splnomocnencom spoločnosti SEMEA treba považovať za dodatočné potvrdenie podania odvolania, je potrebné vychádzať z toho, že vada spočívajúca v chýbajúcom plnomocenstve, ktorou bolo toto odvolanie pôvodne zaťažené, bola odstránená podľa článku 119 v spojení s článkom 168 ods. 4 rokovacieho poriadku.

45. Účinne podané bolo teda nielen odvolanie obce, ale aj odvolanie spoločnosti SEMEA.

46. Ďalej treba teraz preskúmať, či Komisia mohla svoje žaloby proti spoločnosti SEMEA a obci založiť na arbitrážnej doložke zmluvy so spoločnosťou SEMEA.

12 — Rozsudok Súdneho dvora z 11. mája 1989, Maurissen a Union syndicale/Dvor audítorov (193/87 a 194/87, Zb. s. 1045, bod 33).

13 — Bod 42 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci uvedenej v poznámke pod čiarou 12.

B – *Relevantnosť arbitrážnej doložky v prejednávanej veci*

47. Skutočnosť, či sa Komisia môže odvolávať na arbitrážnu doložku zmluvy o poskytnutí subvencie, je sporná z dvoch dôvodov. Pri formálnom posúdení totiž nie sú ani žalovaná obec, ani žalobu podávajúca Komisia zmluvnou stranou zmluvy o poskytnutí subvencie obsahujúcej spornú arbitrážnu doložku.

48. Komisia, ktorá vo svojom mene podala žalobu proti spoločnosti SEMEA a obci, totiž v zmluve o poskytnutí subvencie vystupovala ako zástupkyňa Európskeho hospodárskeho spoločenstva, z čoho na jednej strane vznikajú pochybnosti o jej (v prejednávanej veci nevytýkanej) aktívnej legitimácii v dotknutom právnom spore, a na druhej strane nie je zrejmé, že by z arbitrážnej doložky v zmluve o poskytnutí subvencie mohla odvodzovať vlastné práva podať žalobu. Posledné uvedené treba ako podmienku konania preskúmať *ex offo* (bod 1 nižšie).

49. Obec sa naopak nijakým spôsobom nepodieľala na zmluve o poskytnutí subvencie, napriek tomu podľa napadnutého rozsudku musí na základe zásad zmluvy v prospech tretej osoby prijať uplatnenie arbitrážnej doložky uvedenej v zmluve o poskytnutí subvencie. Skutočnosť, či túto argumentáciu možno prijať, treba preskúmať v nadväznosti na otázku o prípustnosti týkajúcu sa Komisie (bod 2 nižšie).

1. Môže sa Komisia v konaní vedenom vo svojom mene odvolávať na arbitrážnu doložku uvedenú v zmluve so spoločnosťou SEMEA?

50. Pri tejto otázke ide v končenom dôsledku o to, kto je účastníkom konania v prípade žalôb na základe arbitrážnych doložiek: Únia ako zmluvný partner či orgán, ktorý ju zastupoval pri uzatvorení zmluvy?

51. Zo znenia článku 272 ZFEÚ nemožno vyvodiť jednoznačnú indíciu v prospech objasnenia tejto otázky napriek tomu, že mnoho nasvedčuje tomu, že v konaniach „na základe arbitrážnej doložky… obsiahnutej vo verejnoprávnej či v súkromnoprávnej zmluve uzatvorenej Úniou[14] alebo na jej účet“ má aj Únia ako taká zaujať procesné postavenie účastníka konania.[15] Opak sa však zdá byť ustálenou praxou[16], pretože v podaní žaloby a v záhlaví neskoršieho rozsudku sa spravidla ako účastník konania neuvádza samotná Únia, ale ten orgán Únie, ktorý je zmluvnou stranou príslušnej zmluvy obsahujúcej arbitrážnu doložku.[17]

52. Napadnutý rozsudok sa k tomu nevyjadruje. Otázka správneho označenia účastníkov konania môže však v konečnom dôsledku ostať nezodpovedaná. V prejednávanej veci ide totiž iba o preskúmanie toho, či sa Komisia pri žalobe podanej vo svojom mene mohla odvolávať na predmetnú arbitrážnu doložku. S tým treba pri celkovom pohľade na judikatúru týkajúcu sa postavenia Únie ako účastníka

14 — V prejednávanej veci ako nepriama následníčka Európskeho hospodárskeho spoločenstva.

15 — Pozri tiež článok 335 ZFEÚ.

16 — Pozri napríklad rozsudky Súdneho dvora z 10. júna 1999, Komisia/Montorio (C-334/97, Zb. s. I-3387); z 13. novembra 2008, Komisia/Alexiadou (C-436/07 P), a z 18. novembra 2010, ArchiMEDES/Komisia (C-317/09 P).

17 — V tejto súvislosti pozri *Karpenstein* v Grabitz/Hilf/Nettesheim, článok 272 ZFEÚ, bod 9, ktorý to „nepovažuje za problém, pokiaľ a kým je jasné, že príslušné orgány… konali v zastúpení“.

konania pred súdmi Únie [18] súhlasiť, pričom možno badať tendenciu, že nesprávne označenie účastníka konania na strane Únie má byť v zásade bez následkov, pokiaľ je z pohľadu žalovaného jasný predmet konania a nie je ohrozené uplatňovanie procesných práv žalovaného. Ani o jednej z týchto podmienok nemôžu v prejednávanej veci existovať pochybnosti.

53. Komisia sa z tohto dôvodu v konaní vedenom vo svojom mene mohla v každom prípade voči spoločnosti SEMEA odvolávať na arbitrážnu doložku v zmluve so spoločnosťou SEMEA.

54. Treba však preskúmať, či arbitrážnu doložku možno uplatniť nielen voči spoločnosti SEMEA, ale aj voči obci.

2. Možno arbitrážnu doložku v zmluve so spoločnosťou SEMEA uplatňovať voči obci?

55. Túto otázku treba ako nevyhnutnú procesnú podmienku preskúmať *ex offo* a nezávisle od skutočností vytýkaných v odvolacích dôvodoch. Rozlišovať treba štyri hľadiská: po prvé znenie doložky v zmluve so spoločnosťou SEMEA, po druhé postupy po uzatvorení zmluvy, po tretie kritériá vyplývajúce z článku 272 ZFEÚ a po štvrté dôkazné požiadavky na arbitrážnu doložku vyplývajúce z rokovacieho poriadku.

a) Znenie arbitrážnej doložky v zmluve so spoločnosťou SEMEA

56. Podľa zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou SEMA má Súdny dvor „výlučnú právomoc… rozhodovať v sporoch medzi zmluvnými stranami“. Táto doložka je spočiatku záväzná iba pre zmluvných partnerov, ktorými sú spoločnosť SEMEA a Únia, a nemožno ju uplatniť voči Commune de Millau.

b) Postupy po uzatvorení zmluvy

57. Na úvod treba uviesť, že Komisia sa nepodieľala na nijakom rokovaní po uzatvorení zmluvy, ktoré by sa týkalo arbitrážnej doložky. Nie je zdokumentovaná ani zmluva medzi spoločnosťou SEMEA a obcou, ale iba samostatné uznesenia valného zhromaždenia, resp. obecného zastupiteľstva. Všeobecný súd [19] však za pomoci všeobecných zásad zmluvného práva dospel k záveru, že uznesenia obce o prevzatí záväzkov spoločnosti SEMEA – v spojení s prevodom majetku spoločnosti SEMEA na obec – podľa ich účelu a so zreteľom na všetky relevantné okolnosti treba chápať ako zmluvu v prospech Únie. Obec a SEMEA chceli založiť pohľadávku Únie voči Commune de Millau a obec bola ochotná „s plným vedomím sporu… týkajúceho sa spornej pohľadávky“ podriadiť sa arbitrážnej doložke v zmluve so spoločnosťou SEMEA. Nie je pritom relevantné, že k oslobodzujúcemu účinku prevzatia dlhu, o ktorý obom stranám išlo, nedošlo z dôvodu chýbajúceho súhlasu veriteľky.

18 — V súvislosti s ustanovením týkajúcim sa identity účastníka konania na strane Únie vzniká v prípade žaloby podanej úradníkom (článok 270 ZFEÚ) a v prípade žalôb o náhradu škody (článok 340 ZFEÚ) – vzhľadom na znenie, ktoré tiež paušálne vychádza z pojmu „Únia“, – rovnaký problém ako pri článku 272 ZFEÚ. V prípade žaloby podanej úradníkom sa v judikatúre – tak ako v prípade arbitrážnej doložky – napriek zneniu tohto ustanovenia vychádza bez výnimky z menovacieho orgánu. Na porovnanie pozri v súvislosti s nejednotnou judikatúrou k článku 340 ZFEÚ rozsudky Súdu prvého stupňa zo 6. júla 1995, Odigitria/Rada a Komisia (T-572/93, Zb. s. II-2025, bod 22 – tu sa vychádza z orgánu), a zo 4. februára 1998, Bühring/Rada a Komisia (T-246/93, Zb. s. II-171, bod 26 – tu sa vychádza zo Spoločenstva).

19 — Pozri predovšetkým body 132 až 143 napadnutého rozsudku.

c) Preskúmanie týchto postupov po uzatvorení zmluvy so zreteľom na kritériá vyplývajúce z článku 272 ZFEÚ

58. Rozhodujúce kritériá pri otázke, či sa týmto spôsobom dohodla arbitrážna doložka záväzná pre obec, sú kritériá[20] vyplývajúce z článku 272 ZFEÚ, ktoré treba navyše z dôvodu, že v prípade článku 272 ZFEÚ ide o ustanovenie o výnimke, vykladať reštriktívne.[21]

59. Všeobecný súd[22] pripúšťa, že arbitrážnu doložku možno podľa zásad zmluvy v prospech tretej osoby dohodnúť úplne bez účasti Únie; v tom prípade však nejde o zmluvu uzatvorenú Úniou, ale v každom prípade o „zmluvu uzatvorenú v mene Únie“ v zmysle článku 272 ZFEÚ.

60. O tomto názore existujú pochybnosti. Zmluva uzatvorená v mene Únie sa dotýka materiálnych záujmov Únie. Navyše z dôvodu, že článok 272 ZFEÚ treba ako ustanovenie o výnimke vykladať reštriktívne, ju môžu uzatvárať iba inštitúcie, orgány alebo úrady, či agentúry, ktoré môžu konať v mene Únie. Nezúčastnené tretie osoby túto možnosť nemajú. Zmluva uzatvorená čisto za účasti tretích osôb, ktoré nie sú súčasťou Únie, a bez iniciatívy orgánov Únie – v prejednávanej veci sú to dohody po uzatvorení zmluvy medzi spoločnosťou SEMEA a obcou –, preto nespĺňa požiadavky článku 272 ZFEÚ.

61. Bez ohľadu na to nie je ani zrejmé, že sa obec chcela podriadiť arbitrážnej doložke v zmysle článku 272 ZFEÚ. Zodpovedajúcu vôľu zmluvných strán – ktorá je nevyhnutná pre dojednanie arbitrážnej doložky – nemožno jednak odvodiť z celkových okolností dohôd po uzatvorení zmluvy medzi spoločnosťou SEMEA a obcou a jednak považovať automaticky za danú. Platí to o to viac, že podľa listín, ktoré dokumentujú priebeh likvidácie spoločnosti SEMEA, sa SEMEA ani nevyjadrila k samotnej existencii arbitrážnej doložky a obec ju ani výslovne nevzala na vedomie. Naopak: ani uznesenie obecného zastupiteľstva z 18. decembra 2008, ani správa o likvidácii z 21. novembra 2008 neobsahujú príslušné údaje; prípadne skôr zavádzajúco odkazujú na to, že na spornú zmluvu o poskytnutí subvencie so spoločnosťou SEMEA je uplatniteľné francúzske právo – čo v každom prípade na prvý pohľad neupozorňuje na to, že v prípade spornej pohľadávky treba myslieť na právomoc súdov Únie.

62. Na základe uvedeného sa nemožno domnievať, že bola dojednaná arbitrážna doložka formou zmluvy v prospech tretej osoby, na ktorú by sa Komisia mohla odvolávať.

63. Aj v prípade, že by existoval takýto konsens medzi spoločnosťou SEMEA a obcou, vzniká navyše otázka, ktorú treba ešte preskúmať, či boli splnené dôkazné požiadavky, ktoré kladie článok 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu na arbitrážnu doložku.

d) Dôkazné požiadavky na arbitrážnu doložku podľa článku 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu

64. Podľa článku 44 ods. 5a uvedeného rokovacieho poriadku sa k návrhu podanému na základe arbitrážnej doložky priloží kópia zmluvy, ktorá obsahuje túto doložku. Inými slovami, Komisia musí teda predložiť listinný dôkaz o existencii arbitrážnej doložky.

20 — V tejto súvislosti pozri predovšetkým rozsudok Súdneho dvora zo 7. decembra 1976, Pellegrini/Komisia a Flexon-Italia (23/76, Zb. s. 1807).

21 — Pozri okrem iného rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. mája 2007, Citymo/Komisia (T-271/04, Zb. s. II-1375, bod 53), a bod 116 napadnutého rozsudku.

22 — Pozri predovšetkým body 133 až 136 napadnutého rozsudku.

65. Pokiaľ ide o Commune de Millau, Komisia tento dôkaz nepredložila a ani ho predložiť nemohla, pretože údajné dojednanie arbitrážnej doložky v prospech Komisie, ako priznáva Všeobecný súd v napadnutom rozsudku [23], bolo možné vyvodiť len „z účelu dohody medzi spoločnosťou SEMEA a Commune de Millau a z okolností prejednávanej veci“ [24], a pokiaľ by teda existovalo, nemalo by povahu písomne zaznamenanej, ale čisto konkludentnej dohody. To však nespĺňa dôkazné požiadavky uvedené v článku 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, ktorý požaduje, aby sa Všeobecnému súdu predložila jedna kópia, teda písomný dokument, ktorý obsahuje predmetnú arbitrážnu doložku.

66. Judikatúra toto ustanovenie síce vykladala extenzívne a považovala za postačujúce, ak sa predložil nepodpísaný návrh zmluvy spolu s korešpondenciou, ktorá sa na ňu vzťahuje [25], alebo ak zmluvné strany odkázali na dokumenty, ktoré neboli súčasťou zmluvy [26]. Článok 44 ods. 5a uvedeného rokovacieho poriadku by však bol bezpredmetný, keby sa vôbec nezohľadnila podstata tohto ustanovenia, ktorou je skutočnosť, že treba predložiť písomné vyhotovenie spornej doložky, z ktorého priamo vyplýva, ktoré strany pre ktorú zmluvu dohodli príslušnosť súdov Únie. Predloženie dokumentov, ktoré iba pripúšťajú logické závery o existencii prípadných ústnych či konkludentných dohôd bez toho, aby zaznamenali ich obsah, nemôže byť v tejto súvislosti postačujúce, pretože okolnosti existujúce mimo listiny možno ťažko považovať za „vyhotovenie“ zmluvy. [27] Článok 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu treba chápať v úzkej súvislosti s ustanovením o výnimke článku 272 ZFEÚ ako ustanovenia o mimoriadnej právomoci, a preto jeho podstatu treba vykladať reštriktívne a tak, že vylučuje chápanie, podľa ktorého by nebolo potrebné predložiť písomný dokument, ktorý jednoznačne a výslovne obsahuje predmetnú arbitrážnu doložku.

67. V tejto súvislosti slúži článok 44 ods. 5a aj právnej istote, a ako *a contrario* vyplýva z článku 44 ods. 6 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, na rozdiel od formálnych náležitostí uvedených v článku 44 ods. 3 až 5 neumožňuje dodatočné odstránenie vád dodatočným predložením chýbajúcich dokumentov. V prípade, že teda chýba vyhotovenie arbitrážnej doložky v okamihu podania žaloby, treba žalobu odmietnuť ako neprípustnú.

68. Vzhľadom na to, že Komisia v prejednávanej veci vo vzťahu ku Commune de Millau nepredložila vyhotovenie arbitrážnej doložky, ktoré by vyhovovalo článku 44 ods. 5a Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu, nemal Všeobecný súd právomoc rozhodnúť o žalobe podanej proti obci. Všeobecný súd sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že žalobu podanú proti obci napriek tomu považoval za prípustnú.

69. Z tohto dôvodu treba vyhovieť odvolaniu, ktoré podala Commune de Millau. Napadnutý rozsudok treba v rozsahu, v akom ukladá obci spoločnú a nerozdielnu povinnosť a zaväzuje ju na náhradu trov konania, zrušiť a žalobu podanú proti nej vzhľadom na to, že v tejto súvislosti možno podľa článku 61 ods. 1 druhej vety Štatútu Súdneho dvora vydať konečné rozhodnutie, odmietnuť.

23 — Pozri predovšetkým body 138 až 141 napadnutého rozsudku.

24 — Body 140 a 141 napadnutého rozsudku.

25 — Rozsudok Pellegrini/Komisia a Flexon-Italia (už citovaný v poznámke pod čiarou 20, bod 10).

26 — Rozsudok Súdneho dvora z 26. novembra 1985, Komisia/CO.DE.MI. (318/81, Zb. s. 3693, body 9 a 10).

27 — Naopak príliš veľkorysý je rozsudok Citymo/Komisia (už citovaný v poznámke pod čiarou 21, bod 56), podľa ktorého je postačujúce, „ak žalobcom predložené dokumenty umožňujú súdu Spoločenstva, ktorý vo veci rozhoduje, dostatočne sa oboznámiť s dohodou účastníkov sporu vyňať spor týkajúci sa zmluvy, v ktorom stoja proti sebe, z právomoci vnútroštátnych súdov s cieľom predložiť ho súdom Spoločenstva“. Okolnosti existujúce mimo listiny totiž nemožno zohľadniť ako relevantné.

70. Vzhľadom na tento predbežný výsledok treba ďalej už len preskúmať odvolacie dôvody uvedené spoločnosťou SEMEA. Pokiaľ sa nimi s ohľadom na francúzske ustanovenia týkajúce sa premlčania a likvidácie vytýka nesprávne uplatnenie vnútroštátneho práva, vzniká otázka, či, a ak áno, v akom rozsahu má Súdny dvor v odvolacom konaní právomoc preskúmať uplatnenie vnútroštátneho práva Všeobecným súdom. Pokiaľ na to právomoc nemá alebo pokiaľ je táto právomoc obmedzená, nie je potrebné jednotlivo preskúmať odvolacie dôvody uvedené v tejto súvislosti. Týmito otázkami sa treba zaoberať nižšie.

C – O odvolacích dôvodoch spoločnosti SEMEA, ktorými sa Všeobecnému súdu vytýka nesprávne uplatnenie vnútroštátneho práva

71. Na úvod treba preskúmať, či sú odvolacie dôvody týkajúce sa vnútroštátneho práva relevantné v odvolacom konaní.

72. Preskúmavacia právomoc Súdneho dvora v odvolacom konaní je konkretizovaná v článku 58 štatútu, podľa ktorého sa „odvolanie na Súdny dvor obmedzuje len na právne otázky. Môže sa zakladať na dôvodoch nedostatku právomoci Všeobecného súdu, porušenia procesných pravidiel pred Všeobecným súdom, ktoré sa nepriaznivo dotýka záujmov odvolávajúceho sa, ako aj na porušení práva Únie Všeobecným súdom“.

73. Na prvý pohľad sa preto zdá byť vylúčené vytýkať v odvolacom konaní prípadné nesprávne právne posúdenie, ktorého sa možno dopustil Všeobecný súd pri uplatňovaní vnútroštátneho práva. Takéto nesprávne právne posúdenie by totiž v zásade [28] nebolo porušením práva Únie, ale iba vnútroštátneho práva. Súdny dvor však podľa taxatívneho zoznamu právomocí v článku 58 štatútu nemá v odvolacom konaní právomoc preskúmať vnútroštátne právo. [29]

74. Pre prípad arbitrážnej doložky podľa článku 272 ZFEÚ súčasný právny stav na jednej strane znamená, že Všeobecný súd v prvostupňovom konaní po podaní žaloby prípadne musí vykonať úplné preskúmanie na základe vnútroštátneho práva, ktoré je z dôvodu voľby práva relevantné. Na druhej strane však Súdny dvor v odvolacom konaní, ktoré nadväzuje na prvostupňový rozsudok, vzhľadom na článok 58 štatútu v zásade nemôže preskúmať odvolacie dôvody, v ktorých sa vytýka iba nesprávne uplatnenie vnútroštátneho práva Všeobecným súdom.

75. V ustálenej judikatúre však možno nájsť niekoľko rozsudkov Súdneho dvora, v ktorých sa v odvolacom konaní – a práve aj v prípade arbitrážnych doložiek [30] – uplatnenie vnútroštátneho práva v prvostupňovom konaní podrobí preskúmaniu Súdnym dvorom bez toho, aby to bolo s ohľadom na článok 58 Štatútu Súdneho dvora podrobne odôvodnené.

76. Navrhujem Súdnemu dvoru, aby túto líniu judikatúry zvážil. Nie je totiž v súlade s jasným znením článku 58 Štatútu Súdneho dvora. Na druhej strane existuje určitá diskrepancia s rozsudkom veľkej komory Súdneho dvora vo veci Edwin/ÚHVT [31], v ktorej Súdny dvor – ale v súvislosti s predmetom sporu, ktorý sa týkal ochrannej známky, a bez výslovného odkazu na článok 58 štatútu – zhrnul svoju preskúmavaciu právomoc v odvolacom konaní v súvislosti s vnútroštátnym právom takto: „Pokiaľ ide o preskúmanie konštatovaní Súdu prvého stupňa v súvislosti s uvedenou vnútroštátnou právnou úpravou v rámci odvolania, Súdny dvor má právomoc preskúmať, jednak či Súd prvého stupňa na základe dokumentov a procesných materiálov, ktoré mu boli predložené, neskreslil znenie dotknutých vnútroštátnych ustanovení alebo s nimi súvisiacu vnútroštátnu judikatúru, alebo dokonca diela právnej

28 — V súvislosti s osobitným prípadom vnútroštátneho práva „inkorporovaného“ do právneho aktu Únie pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mengozzi 27. januára 2011 vo veci Evropaïki Dynamiki/ECB (C-401/09 P, Zb. s. I-4911, body 71 až 74).

29 — Podrobne o tom pozri moje návrhy vo veci Edwin/ÚHVT (už citované v poznámke pod čiarou 2, body 70 až 78).

30 — Pozri napríklad rozsudok Súdneho dvora z 10. júla 2003, Komisia/CCRE (C-87/01 P, Zb. s. I-7617, body 56 až 64), a rozsudok ArchiMEDES/Komisia (už citovaný v poznámke pod čiarou 16, bod 51 a nasl).

31 — Rozsudok Súdneho dvora z 5. júla 2011 (C-263/09 P, Zb. s. I-5853).

náuky, ktoré sa ich týkajú, ďalej či Súd prvého stupňa v súvislosti s týmito dôkazmi nedospel ku konštatovaniu, ktoré zjavne odporuje ich obsahu, a napokon či Súd prvého stupňa s cieľom spochybniť dotknutú vnútroštátnu právnu úpravu pri skúmaní všetkých dôkazov jednému z nich nepriznal širší rozsah, ktorý mu vzhľadom na ostatné dôkazy neprináleží, pokiaľ to zjavne vyplýva zo spisových materiálov“ [32]. Súdny dvor v konaní, v ktorom rozhoduje o odvolaní, považuje zmenu uplatnenia vnútroštátneho práva za nevyhnutnú iba v prípadoch skreslenia, resp. vtedy, keď sa Všeobecný súd dopustil zjavne nesprávneho právneho posúdenia. [33]

77. Nepredstavuje to rozpor s článkom 58 štatútu, ktorý podľa svojho znenia vnútroštátne právo úplne vyníma z preskúmania Súdnym dvorom. Súdny dvor naopak *mutatis mutandis* uplatňuje na zaobchádzanie s vnútroštátnym právom túto metódu preskúmania, z ktorej vychádza tiež v odvolacom konaní, pokiaľ ide o skreslenie skutočností vytýkaných na základe *práva Únie*. [34]

78. Táto metóda preskúmania umožňuje Súdnemu dvoru v prípadoch zjavne nesprávneho uplatnenia vnútroštátneho práva Všeobecným súdom – ale práve iba v týchto prípadoch – zasiahnuť na základe príslušného opravného prostriedku a zrušiť chybný rozsudok. [35]

79. Toto riešenie vytvorené vo veci Edwin/ÚHVT v oblasti ochrannej známky je podľa svojho znenia a svojej podstaty prístupné zovšeobecneniu a mnoho hovorí v prospech toho, aby sa uplatnilo aj na odvolacie konanie vo veciach týkajúcich sa arbitrážnej doložky. Skutočnosť, že v tejto súvislosti potom dôjde k obmedzeniu právnej ochrany, pretože nie každé porušenie vnútroštátneho práva Všeobecným súdom môže byť v druhostupňovom konaní dôvodom zrušenia prvostupňového rozsudku, sa s ohľadom na jednoznačný normatívny rámec článku 256 ods. 1 ZFEÚ v spojení s článkom 58 Štatútu Súdneho dvora musí akceptovať. V tejto súvislosti by mohol pomôcť iba normotvorca Únie. Netreba sa obávať problematickej situácie vo vzťahu k účinnej právnej ochrane. Na jednej strane zásada účinnej právnej ochrany nutne nevyžaduje viacstupňové konanie; na druhej strane má Súdny dvor aj v odvolacom konaní možnosť zrušiť prvostupňový rozsudok na základe príslušného opravného prostriedku v prípade zjavne nesprávneho uplatnenia vnútroštátneho práva.

80. Na základe vyššie uvedeného vzniká v prejednávanej veci jednak otázka, či možno vychádzať z toho, že ide o prípad zjavne nesprávneho uplatnenia vnútroštátneho práva, ktoré možno napadnúť odvolaním. V prípade kladnej odpovede na prvú uvedenú otázku vzniká však ďalšia otázka, či odvolateľka, ktorou je spoločnosť SEMEA, vytýkala túto okolnosť aj pomocou dostatočne podloženého a vecne opodstatneného odvolacieho dôvodu.

81. V prejednávanej veci treba už záporne odpovedať na prvú otázku, preskúmanie druhej otázky je preto irelevantné. Všeobecný súd totiž starostlivo preskúmal francúzsky právny stav a judikatúru týkajúcu sa spornej problematiky premlčania a likvidácie a dospel k logickým záverom, ktoré nemožno spochybniť námietkou skreslenia či zjavne nesprávneho posúdenia.

82. V dôsledku toho nemajú úspech odvolacie dôvody, ktoré v tejto súvislosti uviedla SEMEA.

83. Na záver sa treba zaoberať odvolacím dôvodom, ktorý spoločnosť SEMEA uviedla v súvislosti so zamietnutím jej vzájomnej žaloby. Tento odvolací dôvod je v podstate založený na článku 41 Charty základných práv, spočíva teda v práve Únie a treba ho preskúmať v plnom rozsahu.

32 — Rozsudok Edwin/ÚHVT (už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 53).

33 — Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot 28. novembra 2013 vo veci ÚHVT/National Lottery Commission (C-530/12 P, body 78 až 87).

34 — Kriticky sa k tomu stavia generálny advokát Bot vo svojich návrhoch už citovaných v poznámke pod čiarou 33.

35 — Jeho prístup sa tým podobá obmedzenému kritériu preskúmania, z ktorého vychádzajú aj niektoré vnútroštátne súdy rozhodujúce o opravných prostriedkoch pri preskúmaní uplatnenia cudzieho práva. V tejto súvislosti pozri bod 40 návrhov, ktoré som predniesla vo veci Edwin/ÚHVT.

D – *O vzájomnej žalobe podanej spoločnosťou SEMEA*

84. SEMEA svojou vzájomnou žalobou subsidiárne uplatňuje nárok na náhradu škody, ktorý zodpovedá spornej pohľadávke Komisie a úrokom, a svoju žalobu v podstate opiera o mimozmluvnú zodpovednosť Únie a o právo na riadnu správu vecí verejných zakotvené v základných právach. Komisia porušila článok 41 Charty tým, že svoju pohľadávku vymáhala iba váhavo, a predovšetkým tým, že medzi prvou a druhou upomienkou nechala uplynúť približne dvanásť rokov. Týmto spôsobom vznikli okrem iného značné úroky z omeškania, ktorým by sa inak dalo predísť.

85. Prejednávaný prípad vyvoláva v podstate otázku, či, a ak áno, za akých podmienok možno s ohľadom na právo na riadnu správu vecí verejných vytýkať Komisii omeškanie pri vymáhaní svojich neuhradených pohľadávok a či nároky Komisie na zaplatenie môžu na základe toho – nezávisle od premlčania a pred ich premlčaním – zaniknúť. Skutočnosť, že SEMEA túto tematiku problematizuje formou vzájomnej žaloby, môže vychádzať z toho, že francúzske právo nepozná právny inštitút preklúzie, ktorý je v nemeckom práve odvodený zo zásady dobrej viery.[36] V konečnom dôsledku však vo veci samej ide o námietky opierajúce sa o základné práva smerujúce proti hlavným a vedľajším požiadavkám žaloby. Tento žalobný návrh treba príslušným spôsobom na tomto mieste aj preskúmať.

86. Treba teda preskúmať, v akej podobe môže byť základné právo na riadnu správu vecí verejných relevantné v kontexte zmluvného práva, či môže prispieť k zániku zmluvných nárokov, resp. či môže ako námietka zabraňujúca výkonu práva zabrániť vzniku nárokov na úroky z omeškania.

87. Najprv bolo na Komisii hájiť svoje majetkové záujmy v rámci vnútroštátneho práva, na ktorom sa dohodla so spoločnosťou SEMEA – a uplatniť tak aj zákonné premlčacie lehoty tohto práva. Článok 41 Charty ťažko možno chápať tak, že namiesto konkrétnych premlčacích lehôt, ktorým podliehajú zmluvné pohľadávky, paušálne stanoví všeobecnejšiu „primeranú lehotu“. To by neslúžilo ani právnej istote, ani obojstranným záujmom účastníkov konania. Inými slovami: na zaobchádzanie so zmluvnými záležitosťami sa musia v zmysle Charty považovať za „primerané“ najprv tie lehoty, na ktorých sa zmluvné strany v zmluve dohodli.

88. Ak Komisia pristúpi k vymáhaniu svojich otvorených pohľadávok, musí túto záležitosť, ktorá sa týka aj jej zmluvného partnera, vzhľadom na to, že sa na ňu vzťahuje Charta, vyriešiť v primeranej lehote. Nič na tom ani nemení okolnosť, že pre jej zmluvného partnera voči nej z Charty nevyplývajú žiadne povinnosti. Prostredníctvom „uchýlenia sa k súkromnému právu“ sa Komisia bez ohľadu na to nemôže zbaviť svojej viazanosti základnými právami.

89. V prejednávanej veci je správanie Komisie, pokiaľ ide o primeranosť, problematické v rozsahu, v akom na jednej strane – výzvou na zaplatenie z 27. apríla 1993 – spôsobila z časového hľadiska vznik úrokov z omeškania, na druhej strane však dlžníčku svojim dvanásťročným mlčaním ponechala v istote, aby až 18. novembra 2005, potom však dôrazne, vymáhala zaplatenie neuhradených záväzkov a úrokov v značnej výške, ktorých suma, ako uvádza spoločnosť SEMEA bez toho, aby to bolo spochybnené, medzitým dokonca prevyšuje hlavnú pohľadávku.

90. Vzhľadom na to, že Komisia mala povinnosť pristúpiť k rýchlemu vymáhaniu pohľadávky, ktorú do 18. novembra 2005 nesplnila, treba jej pomalé vymáhanie pohľadávky považovať za správanie, ktoré je v priamej príčinnej súvislosti s úrokmi z omeškania vzniknutými v tomto období.

36 — V tejto súvislosti na elementárne a právne porovnanie RANIERI, F.: „Verwirkung et renonciation tacite“, Mélanges en l'honneur de Daniel Bastian, Librairies techniques, Paris 1974, s. 427 až 452.

91. Skutočnosť, že Všeobecný súd napriek tomu v plnom rozsahu zamietol vzájomnú žalobu, aj pokiaľ ide o úroky, z dôvodu chýbajúcej príčinnej súvislosti, pretože nezaplatenie treba pripísať iba spoločnosti SEMEA [37], a dostatočne nezohľadnil porušenie článku 41 ods. 1 Charty, preto nemôže mať pri právnom preskúmaní úspech. Zamietnutie vzájomnej žaloby naopak v odvolacom konaní je relevantné iba v rozsahu, v akom sa týka hlavnej pohľadávky a úrokov, ktoré vznikli od 18. novembra 2005. V zostávajúcej časti vedie vzájomná žaloba spoločnosti SEMEA v konečnom dôsledku k zodpovedajúcemu kráteniu nároku uplatňovaného žalobkyňou.

92. Na záver sa treba zaoberať otázkou týkajúcou sa trov konania.

E – *Trovy konania*

93. Vzhľadom na to, že odvolanie, ktoré podala Commune de Millau, bolo dôvodné, Komisia je povinná nahradiť trovy konania vynaložené obcou. Vzhľadom na to, že SEMEA mala so svojím odvolaním úspech len v časti predmetu konania, SEMEA aj Komisia znášajú vlastné trovy konania (článok 184 ods. 2 v spojení s článkom 138 ods. 2 a 3 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora).

VII – Návrh

94. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Rozsudok Všeobecného súdu z 19. septembra 2012, Európska Komisia/SEMEA a Commune de Millau (T-168/10 a T-572/10), sa zrušuje v rozsahu, v akom sa v ňom Commune de Millau zaväzuje ako solidárna dlžníčka spoločnosti SEMEA na zaplatenie sumy 41 012 eur zvýšenej o úroky z omeškania Európskej komisii, ako aj na znášanie vlastných trov konania a v akom sa jej ukladá povinnosť nahradiť trovy konania vynaložené Komisiou vo veci T-572/10.

2. Rozsudok Všeobecného súdu z 19. septembra 2012, Európska Komisia/SEMEA a Commune de Millau (T-168/10 a T-572/10), sa zrušuje v rozsahu, v akom Všeobecný súd zaviazal spoločnosť SEMEA zaplatiť úroky z omeškania od 27. apríla 1993 do 18. novembra 2005.

3. Žaloba, ktorú podala Komisia vo veci T-572/10 proti Commune de Millau, sa odmieta ako neprípustná.

4. Odvolanie, ktoré podala SEMEA, sa v zostávajúcej časti zamieta.

5. Komisia znáša vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vynaložila Commune de Millau. SEMEA znáša vlastné trovy konania.

37 — Pozri body 108 až 111 napadnutého rozsudku.